

SPIS TREŚCI

Część pierwsza. UCZENIE SIĘ JAKO CZYNNOŚĆ

Rozdział I. O uczeniu się, kształceniu, wychowaniu i nauczaniu

Czy szkoła kształci? Hierarchia zmian w uczniu. Wywołujemy zmiany w uczniu. Uczenie się. Teorie motywacyjne uczenia się. Krytyka szkoły. Brak uspołecznienia. Bezradność intelektualna. Teorie poznawcze uczenia się. Encyklopedyzm. Wąskie pole działania ucznia. Kształcenie a wychowanie, nauczanie, edukacja. Pułapki jednostronności. Kierowanie uczeniem się. Podsumowanie. Główne pojęcia. Ćwiczenia. Zalecenia.

Rozdział II. Poznajmy się bliżej: uczniowie i nauczyciele

„Dydaktyka niedzielna”. Różnice indywidualne. Czego oczekują rodzice? Trzy style wychowania. Błędy wychowawcze rodziców. Rola języka i edukacji. Zdolności ucznia. Temperament ucznia. Temperament nauczyciela. „Struktury umysłów” nauczycieli. Rola zawodowa a osobowość nauczyciela. Jak nauczyciele stali się pedagogami? System kształcenia i sytuacja dydaktyczna. Humanistyczny system kształcenia. Granice swobody. Wspólnota dydaktyczna. Wspólnota oporu. Technologiczny system kształcenia. Diagnoza wstępna. Kształcenie wielostopniowe. Refleksyjni praktycy. Podsumowanie.

Główne pojęcia. Ćwiczenia. Zalecenia.

Rozdział III. Jak przebiega uczenie się czynności?

Teoria czynności. Wynik czynności uczenia się. Treść kształcenia a wiedza osobista ucznia. Rola pracy w edukacji. Szkoła jako obowiązek. Jasność wymagań. Wykonywanie zadań. Radość uczenia się. Cele uczenia się a cele kształcenia. Praca młodzieży nad sobą. Cele emocjonalne uczenia się. Cele poznawcze uczenia się. Dydaktyka tradycyjna. Dydaktyka współczesna. Cele światopoglądowe uczenia się. Cele praktyczne uczenia się. Synteza dróg uczenia się. Podsumowanie.

Główne pojęcia. Ćwiczenia. Zalecenia.

Rozdział IV. Autentyzm uczenia się

Czynności naturalne i symulowane. Od nowicjusza do eksperta. Skala autentyzmu uczenia się. Autentyzm pierwotny. „Drabina symulacyjna”. Cztery uczniowskie wersje autentyzmu uczenia się. Znaczące uczenie się. Personalne czynniki sytuacji dydaktycznej. Materialne czynniki sytuacji dydaktycznej. Środki proste i złożone, pasywne i interaktywne. Informatyzacja uczenia się. Systemowe funkcje środków dydaktycznych. Od dydaktyki nauczyciela do dydaktyki sieci. Podsumowanie rozdziału.

Główne pojęcia rozdziału. Ćwiczenia. Zalecenia.

Część druga. KIEROWANIE UCZENIEM SIĘ

Rozdział V. Autorskie programy kształcenia

Cztery zakresy pojęcia program kształcenia. Krytyka programów kształcenia. Dobór treści programu autorskiego. Model Tylera. Trójwymiarowy dynamiczny model treści kształcenia. Program ukryty? Operacjonalizacja celów kształcenia. Strukturyzacja materiału kształcenia. Ustopniowanie wymagań programowych. Kształcenie według wymagań. Wszechstronność czy specjalizacja? Ewaluacja programu kształcenia. Podsumowanie.

Główne pojęcia. Ćwiczenia. Zalecenia.

Rozdział VI. Trzy etapy planowania dydaktycznego

Dwa style kierowania pracą uczniów. Plan jako wytyczna działania. Planowanie kierunkowe. Planowanie wynikowe. Planowanie metodyczne. Zasady planowania dydaktycznego. Kształcenie jako gospodarowanie czasem ucznia. Zalety i wady planowania dydaktycznego. Podsumowanie.

Główne pojęcia. Ćwiczenia. Zalecenia.

Rozdział VII. Kształcenie indywidualne

Kształcenie indywidualne i grupowe. Pojęcie metoda kształcenia. Twórczość metodyczna nauczyciela. Poszukiwanie i podawanie. Regulowanie autentyzmu uczenia się. Pierwszeństwo wychowania. Warunkowanie: nagrody i kary. Modelowanie. Przekonywanie. Doświadczenie. Pokaz. Opowiadanie. Ćwiczenie. Praca ze źródłami. Wykład. Podsumowanie.

Główne pojęcia. Ćwiczenia. Zalecenia.

Rozdział VIII. Kształcenie grupowe

Rodzaje grup społecznych. Grupy zdrowe i chore. Społeczne uczenie się. Autentyzm kształcenia grupowego. Samorządność. Granie ról. Narada. Gra dydaktyczna. Wycieczka. Dyskusja. Projekt badawczy. Prezentacja zbiorowa. Pogadanka. Metody a drogi uczenia się. Metody a treść kształcenia. Podsumowanie.

Główne pojęcia. Ćwiczenia. Zalecenia.

Część trzecia. WYNIKI UCZENIA SIĘ

Rozdział IX. Sprawdzanie osiągnięć uczniów

Zakres sprawdzania osiągnięć. Sprawdzanie a ocenianie osiągnięć poznawczych. Sprawdzanie holistyczne i analityczne. Autentyzm i symulacja w sprawdzaniu. Różnicowanie i sprawdzanie. Teoria pomiaru dydaktycznego. Bezstronność sytuacji sprawdzania. Dokładność punktowania wyników sprawdzania. Rzetelność sprawdzania. Trafność sprawdzania. Obiektywizm sprawdzania. Oszustwo egzaminacyjne. Metody sprawdzania osiągnięć. Plano-

wanie sprawdzianów. Konstrukcja zadań zamkniętych. Analiza sprawdzianów. Podsumowanie.

Główne pojęcia. Ćwiczenia. Zalecenia.

Rozdział X. Nauczyciel ocenia osiągnięcia uczniów

Ocenianie sumujące i kształtujące. Ocenianie wąskodydaktyczne i społeczno-wychowawcze. Prawidłowości oceniania społeczno-wychowawczego. Skale pomiarowe. Ocena opisowa. Pułapki oceniania szkolnego. Skala stopni szkolnych. Znaczenie treściowe stopni. Ilościowe normy wymagań. Skale różnicowe. Pseudonormy wymagań. Współpraca z rodzicami. Podsumowanie.

Główne pojęcia. Ćwiczenia. Zalecenia.

Rozdział XI. Uczeń ocenia swoje osiągnięcia

Lęk egzaminacyjny. Teczka prac ucznia. Ocenianie samego siebie. Komunikowanie oceny przez nauczyciela. Odbiór oceny nauczycielskiej. Praca ucznia nad błędami. Przygotowanie nauczyciela do kierowania uczeniem się oceniania. Podsumowanie. Główne pojęcia. Ćwiczenia. Zalecenia.

Rozdział XII. Podnoszenie jakości pracy szkoły

Zmiana systemowa w edukacji. Niepożądany efekt wachlarzowy. Innowacja, nowatorstwo i twórczość pedagogiczna. Innowatorzy. Warsztaty pedagogiczne. Egzaminy zewnętrzne. Stosunek nauczycieli do egzaminów zewnętrznych. Podstawowy błąd atrybucji osiągnięć uczniów. Wartość dodana osiągnięć uczniów. Diagnostyka i ewaluatyka. Model diagnostyczno-ewaluacyjny kształcenia. Uczeń ocenia pracę nauczyciela. Ucząca się szkoła. Podsumowanie.

Główne pojęcia. Ćwiczenia. Zalecenia.